

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Ortaöğretim Genel Müdürlüğü

GÜZEL SANATLAR LİSESİ
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ
ÖĞRETİM PROGRAMI

Ankara 2016

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	3
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI	4
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER	5
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI.....	6
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI.....	7
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	8
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI	9
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE VE SÜRELERİ.....	10
TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI..	11

GİRİŞ

Türk müziği; Orta Asya'dan başlayarak dünyanın dört bir yanına yayılmış, Türk'ün ayak bastığı her yerde vücut bulmuş, yaklaşık 2500 yıllık geçmişi olan bir medeniyetin müziğidir. Bu kadim medeniyet, tarih boyunca Adriyatik'ten Çin'e kadar kendisini hissettirmiş, bu coğrafyayı kültürel olarak etkisi altına almıştır.

İslamiyet'in kabulü ile Türklerin günlük yaşantısında, edebiyatında, sanatında, müziğinde, bütün olarak Türk medeniyetinde muazzam bir dönüşüm ve değişim yaşanmıştır. Türk müziği tarihini, İslamiyet'ten önceki Türk müziği ve İslamiyet'in kabulünden sonraki Türk müziği olarak iki döneme ayırarak inceleyebiliriz.

Türk müziği tarihi, kadim Türk medeniyetinin müzikle ilgisini ve Türk müziğinin tarih boyunca geçirdiği evreleri incelemektedir. Türk Müziği Tarihi Öğretim Programı'yla Türk müziğinin geçmişten bugüne, geçirdiği değişim ve gelişim hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olması amaçlanmaktadır.

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN GENEL AMAÇLARI

Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri esas alınarak hazırlanmıştır.

Bu programla öğrencinin;

1. Müzik-tarih ilişkisini kavraması,
2. Türk müziği türlerini ve biçimlerini tanıması,
3. Türk müziği üretim ve icra ortamlarının yapılarını tanıması,
4. İslamiyet'in kabulünün Türk müziğine etkisini kavraması,
5. Türk müziğinin Batı müziğine ve Batı müziğinin Türk müziğine etkilerini kavraması,
6. Türk müziği eğitimi veren resmî ve resmî olmayan eğitim kurumlarını tanıması,
7. Türk müziğinin önde gelen müzik adamlarını tanıması amaçlanmaktadır.

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENCİLERE KAZANDIRMAYI HEDEFLEDİĞİ BECERİLER

Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı'yla öğrencilere kazandırılması hedeflenen beceriler aşağıda sunulmuştur.

1. Kronolojik düşünme
2. Analiz ve yorumlama
3. Eleştirel düşünme
4. Yaratıcı düşünme
5. İletişim
6. Araştırma
7. Bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma
8. Problem çözme
9. İlişkilendirme
10. Akıl yürütme
11. Türkçeyi doğru, güzel ve etkili kullanma
12. İş birliği

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖĞRENME-ÖĞRETME YAKLAŞIMI

Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı, öğrenmeyi bireye özgü fakat sosyal çevreden etkilenen ve kısmen de olsa farklı bireyler arasında benzer anlam yapılanmaları oluşturabilen bir süreç olarak kabul eder. Bu temel yaklaşım doğrultusunda, öğrencinin somut materyallerle doğrudan ilişki ve etkileşimini sağlayacak şekilde zenginleştirilmiş bir ortamda öğrenme ve öğretme etkinliklerinin öğretmen tarafından organize edilip yönetilmesi esastır.

Konular kronolojik olarak genelden özele doğru ünitelendirildiği için, öğrenmeler birbiri üzerine sarmal öğrenme şeklinde pekişerek gerçekleşecektir. Bunların gerçekleşme sürecinde öğretmen öğrencinin bilgi, beceri, yetenek ve isteklerini göz önünde bulundurarak öğrenciyi yönlendirip ona rehberlik yapmalıdır. Öğrenciyi ünitelerin hedefleri doğrultusunda eğitmeye çalışırken aynı zamanda araştırmaya, tartışmaya da yönlendirmelidir.

Çalışmalardaki öğrenci kazanımları tek tek ele alınarak değerlendirilmeli, kazanımlar birbirini destekleyerek pekiştirilmelidir. Grup çalışmaları sınıf ortamında sunulmalı, tartışma ve soru-cevap yöntemleri öğrencilere uygulanmalıdır.

Programın uygulanması sırasında öğrenciyi merkeze alan, üstbilişsel farkındalık geliştirmesine olanak sağlayacak ve öğretmenin rehber görevi gördüğü bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturulması uygun olacaktır. Programın uygulanmasında öğretmen tek bir öğrenme-öğretme stratejisi belirlemek zorunda değildir. Kazanımların içeriği ve öğrenciyi kazandırılması hedeflenen becerilere bağlı olarak farklı öğrenme-öğretme stratejileri (buluş yoluyla öğrenme, sunuş yoluyla öğrenme, araştırma yoluyla öğrenme, tam öğrenme, iş birlikli öğrenme, yapılandırmacı öğrenme), yöntem ve teknikleri dengeli ve amacına uygun şekilde birlikte kullanılabilir.

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME YAKLAŞIMI

Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı ölçme ve değerlendirme çalışmalarıyla, öğrencilerin öğrenme süreçlerini izlemeyi ve bu süreçte kazandıkları bilgi ve becerileri değerlendirerek gerektiğinde kullanılan öğrenme etkinliklerini değiştirmeyi ön görmektedir. Yapılacak olan değerlendirme çalışmalarının, dersin amaçları ve kazanımlarına uygun olarak olabildiğince öğretim etkinlikleri ile eş zamanlı yürütülmesi esastır. Ölçme değerlendirmede öğrencilerin analitik düşünme yeteneklerinin belirlenmesine ve gelişiminin izlenmesine önem verilecektir.

Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı'nda, değerlendirme ile sadece öğrenme ürünü değil; öğrencilerin öğrenme süreçleri de izlenir ve bu süreç değerlendirilerek gerektiğinde kullanılan sınıf etkinlikleri değiştirilir. Hazırlanmış olan programda değerlendirme, öğrencilerin neyi bilmediğini değil; ne bildiklerini belirlemeye yarayan bir araçtır. Yapılan değerlendirme çalışmalarının sürekli olması önemlidir. Öğretim öncesinde yapılan değerlendirme, öğrenci hakkında bilgi edinilmesini ve öğrenme hedeflerinin belirlenmesini; öğretim sırasında yapılan değerlendirme, öğrenci ve öğretmene geri bildirim verilmesini; öğretim sonunda yapılan değerlendirme, öğrenme hedeflerinin karşılanıp karşılanmadığı ve belirli alanlarda değişiklik yapılması gerekip gerekmediği hakkında karar vermeyi sağlayacaktır. Değerlendirme çalışmaları, farklı öğrenci yetenek ve beceri düzeylerinin yanı sıra okul ve sınıf ortamı göz önünde bulundurularak hazırlanmalı ve uygulanmalıdır.

Türk müziği tarihi dersinde öğrencilerin bilgi, beceri ve tutumlarını değerlendirmek amacıyla uygun araç ve yöntemlerin kullanılması önerilmektedir. Kullanılacak ölçme aracı ve değerlendirme yaklaşımı, ölçülmek istenen becerilere ve değerlendirme sonuçlarının hangi amaçla kullanılacağına bağlı olarak belirlenmelidir. Psikomotor ve duyuşsal alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde, dereceli puanlama anahtarı ya da derecelendirme ölçekleri şeklinde tasarlanmış gözlem formlarının yanı sıra öz ve akran değerlendirme formları kullanılabilir. Bilişsel alana ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde; açık uçlu, kısa cevaplı ve çoktan seçmeli madde türleri kullanılarak hazırlanan yazılı sınavlar kullanılabilir. Bilişsel ve psikomotor alanlara ilişkin kazanımların değerlendirilmesinde ise bireysel ya da grup çalışması şeklinde tasarlanmış proje ve performans çalışmaları kullanılabilir. Değerlendirme sonrasında performansları hakkında verilen yapıcı geri bildirimler; öğrencilerin neyin önemli olduğunu, neyin öğretilmeye çalışıldığını ve hangi alanda gelişmek için çaba sarf etmeleri gerektiğini kavramalarını sağlayacaktır.

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN UYGULANMASINA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

1. Türk Müziği Tarihi Dersi Öğretim Programı'nın uygulanması; öğretmenin tercihleri, sınıf mevcudu ve sınıfın bilişsel seviyesiyle ve burada sayamayacağımız daha pek çok faktörle yakından ilişkilidir. Bu nedenle, öğrenme ortamlarının düzenlenmesinde sorumluluk öğretmene aittir. Yukarıda sıralanan bilgiler ışığında programın bilgi ve beceri boyutunda verilen kazanımları çerçevesinde kalmak koşuluyla öğretmen tercihlerinde özgürdür.

2. Programda, kazanımlar ve bunlara ilişkin açıklamalar bir bütün olarak ele alınmalıdır.

3. Kazanımların açıklamalarında sınırlamalara, uygulamaya dönük ipuçlarına yer verilmiştir. Sınırlamalara uyulması beklenirken, uygulamaya dönük ipuçlarının ve örneklerin geliştirilerek kullanılması önerilmektedir.

4. Programın uygulanması esnasında işlenecek konuların derinliği ve işlenişinde öğrenciler arasındaki bireysel ve kültürel farklılıklar dikkate alınmalıdır.

5. Öğretim programının uygulanması sürecinde öğrencilerin temel ve alana özgü becerileri geliştirmelerine, toplumsal ve evrensel değerleri özümsemelerine olanak sağlayacak çalışma ve etkinlikler tasarlanması; bunların öğretim sürecinin ve bu süreçte kullanılacak olan materyallerin bütününde yer almasının sağlanması uygun olacaktır. Öğretmenler programda belirtilen değerleri, yeri geldiğinde, etkinlikler içinde vurgulayan bölümler oluşturarak pekiştirmelidir. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına, problem çözme etkinliklerine ve öğrencinin iletişim, ilişkilendirme, akıl yürütme becerilerini geliştirmeye yönelik çalışmalara yer verilmelidir.

6. Öğrenme sürecinde, programda yer alan üniteler ve kazanımlarla ilişkilendirilerek tabloda sunulan değerlere ilişkin çalışma ve etkinliklere yer verilmesi önemlidir. Etkinlik ve çalışmalar planlanırken örnek olarak verilmiş konu başlıklarından yararlanılabilir.

Değerler	Konu Başlığı
Vatanseverlik	Milli ve manevi değerleri benimseme
Öz güven	Toplum önünde konuşma
Saygı	İnsanlığa karşı saygı
Çalışkanlık	Azimli olma

Bu değerlerin, öğrencilere aktarılabilmesi için öğrenme-öğretme sürecinde kullanılacak ders kitabında etkinlik, çalışma, araştırma konusu veya okuma parçası olarak yer alması sağlanmalıdır.

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN YAPISI

Programda ünite temelli yaklaşım esas alınmıştır. Program üç üniteden oluşmaktadır. Ünitelerde yer alan konuların işlenişi sırasında dikkat edilmesi gerekli hususlar, açıklama veya sınırlamalar ilgili konu başlıklarının altında verilmiştir. Kazanımlar; ünite numarası, konu numarası ve kazanım numarası esas alınarak numaralandırılmıştır. Kazanımlara ilişkin açıklamalar, sınırlamalar veya uyarılar kazanımı takip eden satırda italik yazı karakteriyle ifade edilmiştir.

Kazanımların yapısı aşağıda şematik olarak gösterilmiştir.

Ünite no.	Konu no.	Kazanım no.	Kazanım İfadesi	Kazanım Açıklaması
		2.3.2.	Osmanlı öncesi dönemdeki önemli müzik adamlarını tanır.	<i>Farabi, İbn-i Sina, Safiyuddin Urmevi gibi müzik adamlarının biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanmalıdır.</i>

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI'NIN ÜNİTE VE SÜRELERİ

Üniteler	Kazanım Sayıları	Süre/Ders Saati	Oranı (%)
Türk Müziği Tarihine Giriş	5	12	17
Türk Müziğinde Dönemler	14	48	66
Türk Müziği Eğitim Kurumları	6	12	17
TOPLAM	25	72	100

TÜRK MÜZİĞİ TARİHİ DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMI ÜNİTE, KONU VE KAZANIMLARI

1. TÜRK MÜZİK TARİHİNE GİRİŞ

1.1. Müzik-Tarih İlişkisi

1.1.1. Müzik ile tarih arasındaki ilişkiyi kavrar.

Tarih alanı ile ilgili bilgi verildikten sonra müzik ve tarih ilişkisi üzerinde durulmalıdır.

1.1.2. Müzik tarihinin içeriğini kavrar.

1.2. Ana Hatları ile Türk Müziği

1.2.1. Türk müziğinin genel özelliklerini açıklar.

a) *Türk müziğinin üretim ve icra ortamları açıklanmalıdır.*

b) *Türk müziğinin sınıflandırılması konusunda bilgi verilmelidir.*

1.2.2. Türk müziği türlerini tanıır.

Türler, kavram ve içerik açısından ele alınmalıdır.

1.2.3. Türk müziği biçimlerini tanıır.

a) *Biçimler kavram ve içerik açısından ele alınmalıdır.*

b) *Tekke müziği, cami müziği, askerî müzik, klasik müzik ve halk müziği gibi Türk müziği türleri ile ilahi, tekbir, mevlit, nakş, peşrev, saz semaisi, gazel, şarkı ve türkü gibi Türk müziği biçimlerine yer verilmelidir.*

2. TÜRK MÜZİĞİNDE DÖNEMLER

2.1. İslamiyet'ten Önce Türk Müziği

2.1.1. İslamiyet'in kabulünden önce Türklerin müzik üretim ve icra ortamlarının yapısını tanıır.

Türklerin eski inançlarının müzik üretim ve icra ortamlarına etkisi açıklanmalıdır.

2.1.2. İslamiyet'in kabulünden önceki dönemde Türk toplumunda müziğin rolünü kavrar.

2.1.3. İslamiyet'in kabulünden önceki dönemde askerî müziğin işlevini kavrar.

İslamiyet öncesinde özellikle Hunlar ile başlayan askerî müzik geleneğinin özellikle komşu olan Çin'e kadar yayılması ve çevredeki toplumların kültürlerini etkilemesi üzerinde durulmalıdır.

2.2. İslamiyet'in Kabulünden Sonraki Türk Müziği

2.2.1. İslamiyet'in kabulünün Türk müziğine etkisini açıklar.

Eski inanç ve inanışlardan etkilenecek şekilde şekillenen Türk müziği İslamiyet'in kabulü ile birlikte yeni inanç çerçevesinde evrilerken değişmekte ve yeni bir kimliğe bürünme süreci açıklanmalıdır.

2.3. Osmanlı Öncesi Dönem Türk Müziği

2.3.2. Osmanlı öncesi dönemdeki önemli müzik adamlarını tanıır.

Farabi, İbn-i Sina, Safiyuddin Urmevi gibi müzik adamlarının biyografileri, çalışmaları ve Türk müziğine katkıları açıklanmalıdır.

2.3.3. Osmanlı öncesi dönemde Türk müziğinde meydana gelen değişimleri açıklar.

2.4. Osmanlı Dönemi Tanzimat Öncesi Türk Müziği

2.4.1. Türk müziğinin Tanzimat öncesi dönemdeki gelişimini açıklar.

2.4.2. Tanzimat öncesi dönemin önemli müzik adamlarını tanıır.

Tanzimat öncesi dönemin Abdulkadir Meragi, II. Murat, Ahmetoğlu Şükrullah, Lâdikli Mehmet Çelebi, Ali Ufki, İtri, Nayi, Osman Dede gibi müzik adamlarının biyografilerine ve varsa eserlerine yer verilmelidir.

2.4.3. Türk müziğinin, klasik Batı müziğine etkilerini açıklar.

Mehter müziğinden etkilenen L. V. Beethoven ve Mozart gibi klasik Batı müziği bestecileri ve eserlerinden örnekler verilmelidir.

2.5. Cumhuriyet Öncesi Dönem Türk Müziği

2.5.1. Cumhuriyet öncesi dönemde yapılan reformların Türk müziğine etkisini açıklar.

Batılılaşma hareketleri neticesinde mehter hanenin kapatılarak yerine kurulan Mızıkai Hümayun'un Osmanlı Devleti'nin müziğe bakış açısını göstermesi bakımından önemli bir olay olduğu vurgulanmalıdır.

2.5.2. Klasik Batı müziğinin, Türk müziğine etkilerini ifade eder.

2.5.3. Cumhuriyet öncesi dönemin önemli müzik adamlarını tanıır.

Hacı Arif Bey, Zekai Dede Efendi, Neyzen Aziz Dede, Tamburi Cemil Bey, G. Donizetti, Ali Salahi Bey gibi önemli müzik adamlarının biyografileri ve varsa eserleri üzerinde durulmalıdır.

2.6. Cumhuriyet Dönemi

2.6.1. Cumhuriyet Dönemi'ndeki reformların Türk müziğine etkisini açıklar.

Bu dönemde Tanzimat'la birlikte başlayan yenileşme hareketlerine paralel müzikte meydana gelen değişmelerin giderek hız kazandığı ve Batı müziğinin resmî eğitim kurumlarında ilk sırada öğretilmesi vurgulanmalıdır.

2.6.2. Cumhuriyet Dönemi'nin müzik adamlarını tanıır.

Muallim İsmail Hakkı Bey, Lemi Atlı, Suphi Ezgi, Saadettin Arel, Salih Murat Uzdilek, Ekrem Karadeniz, Rauf Yekta Bey, Yesari Asım Arsoy, Münir Nurettin Selçuk, Mesut Cemil gibi önemli müzik adamlarının biyografilerine ve varsa eserlerine yer verilmelidir.

3. TÜRK MÜZİĞİ EĞİTİM KURUMLARI

Terimler: Yaren sohbetleri, kürsü başı geceleri, sıra geceleri, cem törenleri, kış yarısı, saya gezmesi, mevlevihane, tekke, enderun, mehterhane

3.1. Resmî Olmayan Eğitim Kurumları

3.1.1. Geleneksel sohbet meclislerinin yapısını açıklar.

3.1.2. Geleneksel sohbet meclislerinin müzik eğitimine katkılarını açıklar.

Kültürümüzde yarenlik, Mevlevilik, Bektaşilik vb. gibi geleneksel kurumlar ile yaren sohbetleri, kürsü başı geceleri, sıra geceleri, cem törenleri, kış yarısı, saya gezmesi vb. geleneksel toplantılar ve bu toplantılarda müzik ile ilgili icra ve uygulamalar üzerinde durulmalıdır.

3.1.3. Mevlevihanelerin müzik eğitimi açısından işlevini açıklar.

3.2. Resmî Eğitim Kurumları

Konu Açıklaması: Konunun işlenişi sırasında Enderun, Mehterhane, Mızıkai Hümayun, konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri, eğitim fakülteleri müzik öğretmenliği bölümleri, güzel sanatlar liseleri gibi Türk müziğine yer veren veya doğrudan Türk müziği eğitimi veren kurumlar üzerinde durulmalıdır.

3.2.1. Enderun okullarının müzik eğitimi açısından işlevini kavrar.

3.2.2. Mehterhanenin Türk müziğine etkilerini açıklar.

3.2.3. Türk müziği eğitimi veren resmî eğitim kurumlarını tanır.

